

SANT PERE DE RIBES

◆ Entorn natural

Sant Pere de Ribes està situat al cor de la comarca del Garraf i gran part del seu territori està dins del Parc del Garraf. La llum solar, les suaus temperatures i precipitacions i els pocs vents han influït en la singular aparença de l'entorn natural que l'envolta, diferent a la zona litoral. No obstant, també disposa d'una petita franja costanera que forma part del Consorci dels Colls i Miralpeix.

El Parc del Garraf acull una vegetació on destaca el margalló, l'única palmera autòctona d'Europa. El paisatge està dominat per la formació de coves, avencs, dolines i rasclers. Aquest original resultat és un dels principals atractius ecològics del parc.

L'activitat agrícola encara hi és molt viva i, conjuntament amb les masses forestals disperses, forma un mosaic d'un alt valor paisatgístic. També cal tenir en compte d'altres valors singulars del patrimoni natural (arbres, camins, marges, barraques de pedra seca, etc.) així com la importància de les rieres que fan de connectors biològics i en determinats trams esculpeixen el seu llit amb originals i curioses timbes.

Des de Sant Pere de Ribes es poden realitzar rutes a peu per conèixer tot aquest entorn. Existeixen recorreguts senyalitzats que mostren la riquesa del patrimoni natural i cultural del Parc. Partint del nucli de Ribes s'arriba al peu del puig Montgròs, de 358m, el pic més alt de la comarca.

L'entorn natural del municipi és un dels valors més alts dels quals disposa.

◆ Terme municipal

El terme municipal de Sant Pere de Ribes està format per dos nuclis urbans principals, Ribes i les Roquetes, separats per 6km. A més de diverses urbanitzacions. L'extensió del territori és de 40,75 km² dintre del qual, tot i sent un poble d'interior, compta amb una petita franja de costa, **la Platja del Belis**, de 658 metres. El **Parc del Garraf** també ocupa una zona molt important al terme municipal (4km²) i és un punt estratègic pel desenvolupament d'itineraris i activitats d'oci a la natura.

El municipi té una població de gairebé 30.000 habitants, prop d'un 90% es concentra als principals nuclis del municipi, i la resta entre les diferents urbanitzacions. La situació, el seu conjunt patrimonial i les bones condicions paisatgístiques han afavorit la funció del municipi com lloc de residència secundària i estiueig: municipi d'interior, envoltat de natura i molt proper a diferents platges de la costa Mediterrània.

◆ Parc del Garraf

El Parc del Garraf està situat a l'estriació sud-oest de la Serralada Litoral Catalana, a les comarques del Baix Llobregat, l'Alt Penedès i el Garraf. Ocupa un total de 12.376 ha, i per la seva part sud-oest es connecta amb el Parc d'Olèrdola. Els cims més alts són la Morella (594 m) i el Rascler (572 m).

Geològicament està format de roca calcària i la seva vegetació, determinada pel clima del Garraf, es compon d'arbustos molt separats entre ells. L'espècie vegetal més coneguda és el margalló.

Aquest espai està gestionat per la Diputació de Barcelona i disposa d'un pla especial de protecció aprovat per la Generalitat de Catalunya l'any 1986.

L'oficina de turisme de Sant Pere de Ribes actua com a punt d'Informació del Parc del Garraf amb un servei adreçat als visitants, oferint un conjunt d'activitats per gaudir de l'entorn natural.

◆ Els Colls

La zona dels Colls, franja terrestre-marítima que passa per Sant Pere de Ribes, és la principal sortida al mar que té el municipi, amb una extensió d'aproximadament 600 metres.

L'espai és gestionat de manera sostenible a través del Consorci dels Colls i Miralpeix – Costa del Garraf, un organisme públic creat amb l'objectiu de gestionar d'una manera sostenible els àmbits costaner, marí i terrestre de la comarca del Garraf, afavorint la connectivitat biològica d'aquests espais amb el Parc del Garraf, el Parc d'Olèrdola i el Parc del Foix.

L'Ajuntament de Sant Pere de Ribes n'és membre des de l'any 2008.

◆ Enoturisme

Sant Pere de Ribes es troba en un entorn natural on hi predominen les vinyes, un clima agradable i una bona comunicació. És un municipi amb trajectòria vitivinícola que té la singularitat de comptar amb diferents cellers elaboradors, una diversitat d'allotjaments de qualitat en masies rurals amb encant, hotels i habitatges turístics; i una gran oferta de restauració, representativa dels productes de proximitat, de la gastronomia mediterrània.

Tot aquesta singularitat del territori i riquesa del municipi el fa un espai ideal per poder gaudir del paisatge i tastar els productes de la terra.

◆ Rutes

Dins del nucli urbà hi ha dos rutes molt interessants, marcades per la història, per tal de conèixer els valors patrimonials i paisatgístics del municipi.

RUTA EDAT MITJANA

◆ Sant Pere de Ribes a l'Edat Mitjana

El passeig comença al nucli originari de la vila anomenat Sota-ribes, i que constitueix una imatge perfecta del Ribes medieval. Format al voltant de l'antic Castell de Ribes o de Bell-lloc, del segle X, es situa dalt d'un petit turó i en destaca la seva torre de defensa en forma cilíndrica. Al seu costat es troba l'Església Vella de Sant Pere de Ribes, originària del segle XII com a esglésiola pre-romànica amb el magnífic Portal de les Ànimes. Fou lloc de culte fins a principis del segle XX.

Es completa el conjunt amb la Casa del Terme, que va ser el primer ajuntament i escola del municipi. De gran atractiu són també el pont de la Palanca i el Pi Centenari, declarat arbre monumental d'interès natural.

La riera de Ribes ha anat excavant el terreny argilós i ha format les anomenades timbes, curioses formacions geològiques entre les quals destaquen les de Sant Pau. El nom de Sota-ribes indica que aquest nucli està situat sota les timbes.

L'Ermida de Sant Pau, construïda al s. XV sobre les ruïnes d'una casa romana, presidida per un altar major, és un element emblemàtic del poble i escenari de la tradicional anada i baixada de Sant Pau encabida en la Festa Major d'hivern.

◆ Casa del Terme

La primera referència és de l'any 1502. La Casa del Terme era on es reunien els habitants de la població, es conserven llibres d'actes de la universitat del terme de Ribes des de l'any 1624. A partir de l'any 1657 i fins al 1833 va ser l'escola de minyons i també la casa del mestre. Des de finals del segle XX es va rehabilitar i actualment s'utilitza com a dependències municipals.

◆ Església vella

Els anys 1662-1678 es va bastir una església d'estil barroc sobre una capella primitiva. La construcció va ser amb pedres del recinte fortificat: castell, muralla i l'antiga capella romànica. A la façana de migdia es troba el portal de les ànimes, d'estil renaixentista, rep aquest nom perquè era on finalitzava el camí de les ànimes i és on es troba l'escut més antic que es coneix del municipi. Al 1910 la parròquia es va traslladar a l'església Nova.

◆ Castell de Ribes

Al segle X és adquirit pel Bisbat de Barcelona. Al llarg del temps, el bisbat i els senyors feudals es disputen la propietat. Al segle XVIII se'n fa càrrec el municipi per concessió fins a la desamortització del segle XIX. A principis del segle XX s'ubica la presó fins al final de la guerra civil. A partir d'aquest moment passa a ser habitat per les famílies d'artistes Mestre i després pel coreògraf José Luís de Udaeta que el va restaurar i habilitar com a residència, on va viure fins l'any 2004. Actualment s'utilitza per usos culturals.

◆ Pi i pont de la palanca

L'origen del nom ve d'una palanca o llistó que s'utilitzava com a pont per unir el nucli de Sota-ribes i el de Ribes, a l'altra banda de la riera. Després es va construir un pont de fusta no gaire segur davant les grans rierades. El 5 d'abril de 1891 es va inaugurar el pont metàl·lic sobre la riera de Ribes, construït per l'arquitecte Bonaventura i Pollés, i finançat per Josep Ferrer i Vidal.

◆ Timbes

La riera de Ribes ha anat excavant aquest terreny argilós fins arribar a formar petites cavitats anomenades *timbes*, unes entre les quals destaquen les de Sant Pau, Can Fontanals, Can Coll, Can Quadres de la Timba, Ca l'Escolà i el Ralet.

◆ Ermita de Sant Pau

El santuari està documentat des de 1485 tot i que s'han trobat restes romanes. La construcció de l'ermita és va frenar a causa de la guerra de Successió però gràcies a la gent del poble i alguns *americanos* es va acabar. Al 1836 l'Ajuntament va adquirir l'ermita i en el transcurs de la guerra civil el santuari va ser saquejat.

Per Sant Pau, la festa major d'hivern, els balls populars pugen pel camí Romeu i celebren l'aplec a la plaça.

RUTA INDIANS

◆ Sant Pere de Ribes i els indians

A Ribes varen ser molts els que marxaren a les colònies a fer fortuna a finals del s XIX i principis del XX. Els ribetans que van tornar com a indians i que representaven una petita burgesia local van ser l'origen del creixement urbanístic del segle XIX, gràcies a ells es van construir edificis singulars.

El recorregut dels anomenats *americanos* passa pel carrer Major que pot ser l'inici de l'itinerari per conèixer el llegat indià, amb petites cases senyorials. Molt a prop el Redós de Sant Josep i Sant Pere destaca pel claustre, la capella, la torre i el pati.

La plaça de la Font és un punt important que commemora la tramesa d'aigua canalitzada. Criden l'atenció els mosaics de colors de la font.

A tocar, la plaça de la Vila amb la casa de Can Quima, i l'actual Ajuntament, el rellotge del qual es va fabricar amb una aportació desinteressada dels diners d'ultramar.

El carrer del Pi que es descobreix amb l'arbre centenari que li dóna nom, conté una mostra perfecta de les característiques indians en les façanes d'algunes cases: Can Mauri, Can Milà de Palou o Can Giralt.

Molt a prop, el barri del Palou ofereix la possibilitat d'allotjar-se en una casa típica d'americanos, coneguda tradicionalment amb el nom de Can Cuadras. El centre neuràlgic de la vila, la plaça Marcer (plaça dels Arbres) conté edificis eclesiàstics amb un cert regust colonial. Al seu costat, la plaça de l'Església on es troba l'església parroquial de Sant Pere (Església Nova) construïda gràcies al capital indià, alça les seves torres bessones per damunt de la ciutat.

Sant Pere de Ribes format part de la **Xarxa de Municipis Indians** de Catalunya.

◆ Carrer Major

El carrer Major de Ribes travessa longitudinalment la part nord del nucli urbà, entre la plaça de la Vila i la masia de Can Puig. En el primer tram, està constituït per les característiques cases d'indianos, bastides a la darrera del segle XIX ambdós costats del carrer. Aquest pot ser l'inici del recorregut per conèixer aquest llegat indià.

◆ Plaça de la Font

Era un indret urbà on es concentrava part del comerç i oficis com el carreter, el fuster i la farmàcia. El 1905 va ser inaugurat un sortidor que significava l'aportació d'aigua potable al municipi. Un any més tard, es va construir la font modernista a càrrec de l'arquitecte Josep Font i Gumà i la plaça adquireix l'actual nom de Plaça de la Font.

◆ Can Miret de les Parellades

La masia va ser bastida durant la segona meitat del segle XIX segons l'estètica colonial predominant en aquest moment. Es tracta d'una casa típica d'indiano que es troba al costat del pont que comunica el barri de les Parellades amb el nucli de Ribes. És un gran casal, amb diferents cossos, el més alt amb planta i dos pisos, simètric. El pis principal s'obre amb balcons i el superior amb finestres amb barana de ferro. Ha estat modernament reformat per acollir un establiment turístic.

◆ Carrer del Pi

En aquest carrer es poden veure diverses cases d'indianos, una passejada recomanada per descobrir les seves característiques. El pi singular que sobresurt d'entre les cases dona nom a aquest emblemàtic indret de Ribes.

◆ Can Quadres

Edifici construït per Cristòfol Cuadras i Massó l'any 1874 quan va tornar de l'Havana. És una casa senyorial de planta i dos pisos que respon a l'estil neoclàssic que s'imposava a la comarca en aquella època: simplicitat estructural i decorativa, simetria i equilibri en les formes. Destaquen les baranes i reixes de forja. A l'actualitat s'ha restaurat per convertir-se en un hotel amb encant.

◆ Plaça Marcer

A finals del segle XIX es va construir la plaça coneguda com a plaça dels arbres, en correspondència amb el nou impuls urbanístic de l'època de l'alcalde Joan Giralt i Robert. A principis del segle XX, la plaça s'anomena plaça Marcer fent referència al propietari Francesc Marcer que va finançar l'església Nova. Al llarg del temps a la plaça s'han ubicat entitats culturals com el Casino o el Parroquial. En l'actualitat és un del centre neuràlgic del poble. Cal destacar la font i les cases d'indianos que es troben a la plaça.

◆ Església nova

L'església de Sant Pere es va inaugurar el 4 de setembre de 1910. La façana està orientada cap a la masia de can Coll on vivia el mecenes Francesc Marcer. Durant la guerra civil va ser saquejada i utilitzada com a magatzem. L'edifici d'estil neogòtic ha influït i orientat en tot el desenvolupament urbanístic posterior del municipi.

◆ Redós de Sant Josep i Sant Pere

Edifici construït entre 1901 i 1905 per l'arquitecte modernista Josep Font i Gumà i finançat pels germans *americanos* Josep i Pere Jacas. Les monges Darderes, es van fer càrrec de la cura dels malalts i de gent amb pocs recursos. Durant la guerra civil van mantenir la gestió tot i no portar l'hàbit. A meitats de la dècada dels 50 es va construir l'ala dreta de l'edifici. A principis del segle XXI, les monges van marxar i l'hospital va modernitzar les seves dependències.

◆ Xarxa de municipis indians

Els indians, també dits *americanos*, són totes aquelles persones que van emigrar a Cuba, Puerto Rico, Brasil, Guatemala, Mèxic, Argentina, entre altres. Especialment va tenir lloc a la primera meitat del segle XIX, en molts casos van acabar tornant a Catalunya al cap de dècades, de vegades enriquits per l'oportunitat que se'ls va presentar terres enllà, o de vegades amb més modèstia econòmica. Alguns dels que van tornar a casa, van acabar construint edificis que havien de recordar-los el paisatge cubà, i per aquest motiu optaven per fer-se casalots amb moltes arcades, jardins interiors, pintures i frescos amb paisatges d'ultramar.

La Xarxa de Municipis Indians és una associació sense ànim de lucre, formada per municipis catalans que comparteixen un passat comú de relacions històriques amb el continent americà. Aquests llaços culturals i econòmics, principalment són amb Cuba i Puerto Rico.

